

gezih, h katerimi tudi spadajo neke trume rednih vojakov.

15. t. m. je bila precej velika bitva pri Parizu, pri kateri so bili Prusi pobiti in so zgnubili 3000 vojakov.

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

(Konec.)

Koliko je sadno drevo vredno.

Ta sestavek je že v veliki pratiki lanskega leta priobčen; toda nič ne dá, vrednosti je tolike, da bi si ga moral vsak posestnik na palcev nobet zapisati, ki le dva sežnja lastnega zemljišča ima, da ondi sadno drevesce vsadi. Ves sestavek se tako-le glasi:

Da na to vprašanje odgovorimo, moramo najpoprej odgovoriti na vprašanje: „Koliko stroškov nam prizadene sadno drevo?“ Stroški enega sadnega drevesa se ves čas, dokler raste, morejo rajtati tako-le:

Mlado drevesce se je kupilo za	30 kr.
Stroški za različna dela pri njem:	
Od 1. do 10. leta	1 gl. 10 "
Od 10. do 20. leta	— " 48 "
Od 20. do 60. leta	3 " — "
Skupaj	4 gl. 88 kr.

Tedaj vsako leto 5 do 6 kr.

Drugo vprašanje pa je: „Koliko pridelamo od enega sadnega drevesa?“ Če tudi sadnih plemen imamo in sicer precej žlahnih, kakor so n. pr., nekteri kosmači (Reinette) in drugi, ki začno že v tretjem ali četrtem letu roditi, se vendar še le od desetega ali petnajstega leta more bogateji pridelek pričakovati, kateri se do 40. leta vsako leto bolj množi, potem pa pojemlje.

Po obilih skušnjah se more pridelek enega sadnega drevesa, počez vzet, vsako leto ceniti na 30 kr. od 10. do 20. leta, na 3 gl. od 20. do 30. leta, na 5 gl. od 30. do 50. leta, na 4 gl. od 50. do 60. leta. Po tem takem bi po tej cenitvi eno sadno drevo od svojega začetka do konca vrglo kakih 175 gl., ali to na vsa leta razdeljeno, vsako leto blizo 3 gl., 3 gl. pa so obresti ali činzi od blizo 70 gl. kapitala. Vprašamo zdaj: Kteri drug kmetijsk sadež donša gospodarju tolikšen dobiček, ker prostor enega sadnega drevesa po čez le kaka dva štirjaška sežnja znaša. Zato ne moremo dosti vpiti: „Sadite sadite sadna drevesa!“

Obdelujte jih „umno“, ravnajte jih „marljivo!“ Ljudi je čedalje več na svetu; raztegniti zemlje ne moremo; ali to se da storiti, da vsak prostor porabimo in iz zemlje vlečemo, kolikor le moremo, tako sestavek uči.

Dragi Slovenci! videli ste, kako mnogovrstno se sadje obrniti in v velik dobiček porabiti dá. Naj toraj vsak posestnik poskrbi, saj nekaj sadnih dreves posaditi. Gotovo mu bodo njegovi otroci in še unuki za to hvaležni. Bog z vami. —

*Kder prostor imaš, postavi drevo,
Sadja obilno doneslo ti bo.*

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

K §. 6.

O popisu plemnih bikov, krav in junic.

Popis živali se lahko spravi v posebne tabele.

Te tabele se lahko popišejo in so, ena proti drugi stavljene, točen in lep pregled števila, plemena, zaroda in dobička goved posameznega okraja in cele dežele.

Iz takih tabel se vidijo prednosti in napake reje, kar je velike koristi. Ker imajo te tabele tudi statistično vrednost, bi prav ugajalo, in bi ogledovalnih komisij ne stalo dosta truda, ako bi po tem načinu ne popisovale samo bikov, krav in junic, ampak tudi konje, vole, ovce in prešiče posameznih gospodarjev. Po tem načinu bi se dal doseči splošen pregled vsega stanja živine na Štajerskem, kar bi bilo prav pabučno in koristno.

V take tabele za bike bi se naj zapisovalo, ime in bi-

vališče živinorejčevu, zaporedno število, plemena, starost, leto, mesec, barva, rasti, reja, v hlevu, na paši, vrdevanje in snaga, kakošni hlevi, kolikrat je brejil, število storjenih telet in telic, za zarod, zarod podeduje njegove lastnosti, v opazko pa bolezn, poginilo (pocépalo), vzroki in posebnosti. V tabele za krave in junice (telice) pa se naj zapiše: ime in bivališče živinorejčevu, zaporedno število, plemena, stara, let, mesecev, barve, rasti, reja, v hlevu, na paši, vrdevanje in snaznost, kakošni hlevi, število mladih telic, za zarod, zarod podeduje njene lastnosti, letna korist (užitek), pintov (bokalov) mleka, v opazko, bolezn, poginilo, vzroki, in posebnosti.

K §. 8.

O rabi plemnih bikov za plačilo.

Te zapovedi so v §§. 11. 12. 13. 14. in 15.

Reja nima dobrega uspeha, dokler ni tudi tisti, ki kot zasebnik redi plemnega bika in ga posoja za vbreenje plemnih krav primoran, da je njegov bik brezmadežne rasti, plemenu priličen in za zarod sposoben. Drugače bi si lahko omislil tak zasebnik tudi nepristojnega bika, ki ima mnogo napak in bi tako že zboljšano pleme zopet pokvaril.

Po osmem §. te postave bi taka določila veljala le za onega zasebnika, ki za plačo posoja bika; tedaj za onega vse to ne velja, ki posoja bika brez plačila in tak zasebnik bi smel po takem kupiti in imeti bika, kakoršnega bi sam hotel. — Upamo pa, da se bode vsak lastnik plemnega bika, naj ga že posoja za plačilo ali brez plačila, ravnal po pametnih določenih postave, ter se bode občenemu blagru podvrgel. Upamo pa tudi, da bode lastnik plemnih živali tako pameten, da ne bode peljal plemne krave ali junice k biku, ki bi mu zarod pokvaril in tako gospodarjeve dohodke zmanjšal. —

Nakupovanje in razdelitev ruskega lanenega in drevesnega semena in plemnih svinj.

1. Nakupovanje ruskega lanenega semena.

Osrednjemu odboru je vis. c. k. kmetijsko ministerstvo dovolilo, da sme za 200 gold. nakupiti ruskega lanenega semena.

Isti kmeti, ki si hočejo tega semena naročiti, naj se pismeno oglasijo v pisarni kmetijskega društva ter ob enem povedó, koliko ga potrebujejo. Cena bode kolikor mogoče nizka.

2. Nakupovanje in razdelitev drevesnega semena.

Visoko c. k. kmetijsko ministerstvo je namenilo 500 gl. da se z njimi nakupi dobro drevesno seme.

Kdor hoče tako seme dobiti, naj se do konca mesca novembra v društveni pisarni ustmeno ali pismeno oglasi.

3. Nakupovanje in razdelitev plemnih svinj.

Visoko c. k. kmetijsko ministerstvo je 1000 goldinarjev namenilo, da se nakupijo in potem razdelijo plemne svinje, posebno pa merjasci angleškega plemena.

Te svinje bodo se nakupile v kratkem; isti kmetovalci, ki si plemnih svinj ali merjascev angleškega plemena naročiti hočejo, naj nam to ali neposredno, ali pa po podružnici do konca mesca oktobra naznanijo.

Svinje bodo se oddajale po znižani ceni proti temu, da se merjasci za mali denar tudi v vsi soseski eno leto rabijo; po končanem letu pa se naj poroča, ali so rodovitni, kako se krmijo in ali so za pitati ali ne.

V Gradcu, 5. septembra.

Osrednji odbor štaj. kmetijskega društva.

Dopisi.

Iz Ptuja. 9. oktober je bil za tukajšne čitalnične nde spet vesel večer; g. Herman je iz Gradca prišel čitalnico obiskat ter pripovedovat, kako težek stan ima zdaj kot deželni odbornik, ker ga trdi Nemci odborniki nič nočejo poslušati. Koliko krivic se nam v Gradcu godi, ne moremo naštevati, pa g. Herman bode po časnikih vse razodel, kar v delavnosti deželnega odbora ni spodobno in pravično. —

Dasiravno je gromelo in se bliskalo, se je vendar zbrala lepa peščica g. čitalničarjev. Veseli smo bili blizo do pol noči.

Da pa se tudi nemškutarji veselijo, so si brž izbrali nekega mestjana, ga vržejo na voz, se vprežejo ter spremenišči se v nemškutarske volččke zapeljujejo moža z velikim kričem v kavarno. Tam so hudo slavili svojega slavljence, ako kateri izmed njih ni dosti kričal, je dobil zausnico od soseda, tako da so si nemškutarski volččki sami med seboj rogove krhali.

Med tem pa so se bili Slovenci že zdavnaj razišli k počitku, g. Herman sam je pa spal v neki privatni hiši. Pa naenkrat ga zbudi neki poseben brup, in mislil je s početka, da Hrvati ženejo veliko krdelo svinj po ulici, ki sila krulijo, da jim sledi truma puranov, kokotov in kokoši, ki vsi prepevajo in kokodačejo, pa kakor da bi konji razgetali, mačke po strehah se lovile itd. Ali kmalu se raztolmači zunajni krik. Mačnica (Katzenmusik) je jedino sredstvo tukajšnih hvaležnih mestjanov, ki ž njo častijo poslanca in deželnega odbornika, kateri vse svoje moči, vse svoje življenje žrtvuje za narodni napredek, za poboljšanje našega revnega stana. Posebno pa Ptujčani se skoz mačnico zahvaljujejo Hermanu za to, ker jim je realno gimnazijo spravil v mesto; fej! sram vas bodi, vas nesramnih kulturträgerjev ptujskih! Če bote tako delali, kmalu ne dobite poštenega človeka v vaš „Mačnik“ (Ptuj), dokler Slovenci ne bodo sami malo posnažili ta „Augiasstall“, ter mačkam parklje izpipali in repe posekali.

No kaj pa Vi g. dr. Strafela? kje pa je v nedeljo bilo vaše županstvo? Ali bote vaše mačke tudi obsodili vsako za 5 gl. kazni. Saj se ne morete izgovarjati, da jih ne poznate! Tudi se Vam ni bati, da bi višja oblast Vašo razsodbo kasirala, kakor je tisto razdrla, ko ste zavoljo slovenskih pesmi čitalnico obsodili za 5 gl. Ali vaša ušesa so, brž ko ne, že od vaših mladih let bolj po mačinsko kakor pa po slovensko izrejena; vsled vaše muzikalne omike ni toraj pričakovati, da bi pokregali ptujške koncertiste.

Iz Šmarja. 10. oktobra. Pravila našega društva „Naprej“ so potrjena, odloko o tem nam je vendar celjski glavar Schönwetter poslal v nemškem jeziku, če ravno smo slovensko vložbo dali. Dr. Vošnjak je, kot predsednik začasnega odbora, poslal odloko naravnost ces. namestniku g. bar. Kúbek-u v Gradec, kot dokaz kako da e. k. uradnije spolnujejo vladne ukaze zastran ravnopravnosti jezika, in da so Slovenci prav imeli, ko so zastran tega v zadnjem deželnem zboru vlado interpelirali. G. ces. namestnik je taki odgovoril z prav uljudnim dopisom, v katerem izreka svoje živo obžalovanje, da je okrajni glavar celjski nasproti odločnim ukazom, gledé rabe jezika v uradnem občevanju z ljudstvom ravnal in na slovensko ulogo društva „Naprej“ nemško odgovoril. Ob enem se graja okrajni glavar zaradi tega zapovedim nasprotnega ravnanja in se njemu ostro naročuje, da se mora v prihodnje natanko držati dotičnih ukazov. Nemško odloko pa mora okraj. glavar celjski nazaj vzeti in oddati rešenje v slovenskem jeziku. Iz namestnikovega pisma se kaže, da uradniki samovoljno prezirajo više ukaze. — Če je temu res tako? — Naše društvo bo pa še le prihodnji mesec začelo svoje javno delovanje, ker še društveno stanovanje ni pripravljeno. Upamo, da bode njegovo delovanje bolj živo, kakor je bilo ono mariborskega političnega društva, o katerem smo samo čuli pred poldrugim letom, da se je ustanovilo.

Od Ščavence. 13. okt. 1870. Predragi mi „Slov. Gospodar!“ Ne morem se zdržati, da ti nebi pisal nekatere zlo potrebne reči, katere meni zlo na srcu ležijo. Jaz poznam mnogo ljudi, kateri si močno želijo, da bi se ustanovilo katoliško-slovensko politično društvo. Jaz rečem, zlo nam ga je potreba. Da bi se vendar čast. g. duhovni ali pa néni prijeli tega, ker mi prosti kmetje se ne moremo tega lotiti, kateri pa bi se lahko, tistim pa je to trn v peti. Knjigo smo si kupili, pa kaj nam pomaga samo knjiga, nekteri je še morebiti pregledal ni, da bi znal kaj pomeni.

Ravno zdaj ko te vrstice pišem, mi pride na misel staro prerokovanje: Kdar bo iz vsake bajte gospod izšel, ne bo dobro več na svetu. Pa resnično je to, dragi mi bratje slovenski, Vi mi bote gotovo potrdili kar Vam pišem, ker že zdaj se nam slabo godi. Znano je vsakemu, kako nas je slabo vreme nadlegovalo da smo komaj otavo posušili, potem je prišlo naenkrat sejanje, pa hvala Bogu da je tako ugodno vreme, bomo vendar lahko naše delo opravili. Po opravljenih najvažnejših gospodarskih delih smo še navadno

morali cesto nasipati, zdaj nam tega vendar več ni potrebno, ker navažanje cest je prodano, in sicer za velik denar. Imenito je vendar pri tem to, da smo mi reveži kmeti morali vsikdar ceste v četirih ali petih dneh zgotoviti, oni, ki pa jo bodo zdaj za dragi denar navažali, imajo za to čas celi mesec. — Tako se ubogemu kmetu godi. Z Bogom!

Slov. rodoljub.

Od sv. Miklavža v ljutomerskih goricah.

Muogo sem že popisal iz našega kraja, samo o naši šoli še nič. Tedaj Vam hočem tudi našo šolo na kratkem popisati. Pet let je že preteklo, da so farmani izrekli željo, da hočejo staviti novo šolo, ker stara šola ima samo eno sobo za uk. To je tudi izreklo šolsko svetovalstvo. Rekli so tudi: Eno leto naredimo opeko, drugo leto pa sezidamo šolo. Tisto leto, katero so izrekli, da bodo opeko delali, je že bilo šestkrat, in tisto leto, ko so izrekli šolo staviti, je že bilo štirikrat, a zdaj še ni opeke, nove šole pa še manj. Tedaj ni zadosti samo izreči, ampak se mora izrečeno tudi izpeljati. Misliti si mora vsak, da je šola na velik hasek. Kaj pa boste počeli z vašimi otroki, ako ne boste imeli šol? kajti imamo tukaj blizo 250 otrok za uk, soba pa je mala, tedaj se ne morejo vsi otroci celi dan podučevati, ampak so razdeljeni tako, da učenci II. razreda imajo 3 ure predpoldan šolo, katere uči g. nadučitelj, učenci I. razreda pa imajo 2 uri popoldan šolo, katere uči g. podučitelj. Kaj in koliko se otroci v teh urah naučiti zamorejo, si lahko vsak misli. — Tedaj Miklavževčani! zbudite se iz vašega spanja in zidajte novo šolo! „Saj bo za blagor vaš in za blagor vaših otrok.“

M. R.

Iz globoke jame blizo Cerkovec 15. okt. —

Marsikteri, ki naš okraj pozna, bo si morebiti mislil, kje pa neki je ta globoka jama, da še nisem nič slišal o nji, in tudi dobro vem, da se v Cerkovski županiji nobena vas tako ne imenuje. Dragi moji čitatelji, če vas je kateri hodil ali se vozil po cesti od Sesterž do Sikole pretekla dva meseca, bo gotovo znal, kje je tista jama, pa ni samo ena, temoč celo dve in to prav lepi in globoki.

Sveta vera nas uči, da ne zadostuje, če se človek samo kristjan imenuje, temu potrebno je, da stori tudi svoje kristjanske dolžnosti. Ravno tako tudi ne zadostuje, če se kateri imenuje samo srenjski predstojnik ali župan, svojih dolžnosti pa kot taki celo ne izpolnuje; posebno pa bi moral župan tudi gledati na srenjske ceste, da so po zmožnosti popravljene in ob pravem času, in da se tako in sploh vse hudo od srenje odvrača. Zdjaj pa vprašam Vas, cerkovski, dosedajni župan A. T. ali vse hudo odvračate od srenje, morebiti s tim, da puščate na srenjski cesti tako globoke jame in mlake, da se skorej ne more čez nje priti? Da, na nekem kraju pa niti mosta ni. To gotovo ni odvračanje hudega, temoč podlaga hudemu, ker če se še ravno dozdej velika nesreča ni zgodila, se je tamo strašno mnogo klelo, in uboga živina je morala tudi strašno mnogo trpeti. — Vsak, ki tamo hodi, spozna, da Vi imé župan zastonj imate, ker nimate skrbi za take stvari, ki so Vam izročene. Na srenjsko premoženje tudi ne gledate preveč, ker to, kar bi se prej dalo napraviti z 2 gold., bode zdaj prišlo na 10 gl., Iz vsega tega, dragi Vi Cerkovčani lahko vidite, kako pridnega župana imate. Če pa bi se Vam, srenjski predstojnik, račun nekoliko preveč oster zdel, idite k tistim globokim jamam in mlakam, in boste se sami prepričali, da sem resnico govoril in boste na lastna ušesa čuli psovanje, katero Vam po pravici gre. Moje imé Vam tudi naznanim poznej, če boste to zahtevali.

Neki, ki je že imenovane mlake s svojo ubogo živino večkrat pregazil. Z Bogom! ti pridni in skrbni „Gemeinde-Vorstand in Cirknitz“. — Srenjčan, ki v korist vseh resnico govori.

Politični ogled.

Njih Velič. cesar je ukazal, da se naj delegacije snidejo že 21. novembra v Peštu. Državni zbor, ki se bode spet začel 7. novembra, bo tedaj trajal samo 14 dni, pravi se vendar, da se bode spet sošel meseca januarja, ker bodo delegacije le samo 4 tedne zborovale.

Dunajska vlada napenja vse mogoče sile, da bi se v Česki pri neposrednih volitvah izvolilo, ko največ ustavo-vernežev, posebno mnogo si pa prizadeva, da bi se to zgodilo v velikem posestvu.